

Du får gärna citera Inspektionen för vård och omsorgs texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Inspektionen för vård och omsorg har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Innehåll

Förslag till finansiering i korthet	4
Kort om IVO	5
Utgångspunkter	6
IVO behöver ytterligare resurser för att fullgöra uppdraget och möta omvärldens behov	6
IVO har påbörjat ett nödvändigt utvecklingsarbete men behöver resurser för att lyckas	7
Förändringar i omvärlden ställer ökande krav på IVO	8
Förslag till finansiering.....	10
Räntekontokredit och anslagskredit.....	11
Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel	11
<i>Avgift för tillståndsprövning och tillsyn över blod- och vävnadsverksamheter .....</i>	<i>12</i>
<i>Avgifter för tillståndsprövning för upphandling inom välfärden .....</i>	<i>13</i>
<i>Avgifter avseende biståndsbedömt trygghetsboende.....</i>	<i>14</i>
<i>Sanktionsavgifter .....</i>	<i>15</i>
Investeringar i anläggningstillgångar	16
Lokalrelaterade investeringar	16
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	17
Låneram för verksamhetsinvesteringar.....	18
Lokalförsörjning	19

Förslag till finansiering i korthet

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har ett omfattande uppdrag. IVO måste därför ha en överblick av hälso- och sjukvården och omsorgen, i syfte att kunna följa och agera på de största riskerna och bristerna. Det gånga året och den pandemi som drabbat Sverige har inte bara understrukt vikten av vårt uppdrag utan också vikten av vår förmåga att ha koll och agera snabbt.

IVO har påbörjat ett utvecklingsarbete för att stärka denna förmåga. Men det är långt kvar. För att till fullo lyckas med detta, och nu och i framtiden kunna fullgöra vårt uppdrag krävs ytterligare resurser. Planeringsramarna för 2022-2024 så som de har aviserats i budgetpropositionen¹ är otillräckliga.

IVO föreslår därför att regeringen

- föreslår riksdagen att fastställa anslaget för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 1:12 Inspektionen för vård och omsorg till 792 miljoner kronor för år 2022, 832 miljoner kronor för år 2023 och 873 miljoner kronor för år 2024,
- fastställer en låneram som uppgår till 35 miljoner kronor för investeringar i anläggningstillgångar för åren 2022-2024,
- fastställer en anslagskredit för respektive år under perioden 2022-2024, under förutsättning att yrkade medel tillställs IVO, som får uppgå till tre procent av tilldelat anslag, samt
- fastställer att krediten på räntekontot i Riksgäldskontoret uppgår till 30 miljoner kronor.

Inledningsvis redovisas utgångspunkter för IVO:s förslag. Det samlade förslaget till finansiering för åren 2022-2024 redovisas därefter och följs av IVO:s totala investeringsbehov i anläggningstillgångar.

---

¹ Prop. 2020/21:1, utgiftsområde 9, s. 67f

Kort om IVO

IVO finns till för vård- och omsorgstagarna. Syftet med verksamheten är att genom tillsyn och tillståndsprovning bidra till en vård och omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Vår vision är att vi har koll, skapar lärande och gör vården och omsorgen säkrare och bättre.

IVO:s uppgift är att svara för tillsyn och tillståndsprovning inom hälso- och sjukvård och därmed jämförlig verksamhet, socialtjänst och verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Tillsynsuppdraget omfattar även handläggning av anmälningar, till exempel enligt lex Sarah och lex Maria, enskilda personers klagomål på hälso- och sjukvård och socialtjänst samt kommunernas skyldighet att rapportera ej verkställda beslut. Myndigheten ansvarar också för register över verksamheter inom vård- och omsorgsområdet. Den lagstiftning som styr vår verksamhet är i huvudsak patientsäkerhetslagen (2010:659), socialtjänstlagen (2001:453) (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och LSS.

IVO:s verksamhet bedrivs vid två myndighetsövergripande avdelningar och vid avdelningen för tillståndsprovning i Stockholm samt vid sex regionala tillsynsavdelningar runt om i landet. Sammanlagt har IVO cirka 780 anställda.

Utgångspunkter

IVO behöver ytterligare resurser för att fullgöra uppdraget och möta omvärldens behov

IVO har ett omfattande uppdrag. IVO har tillsyn över hela vården och omsorgen, en sektor som uppgår till mer än 10% av BNP. Inom den sker varje år miljontals möten och interaktioner. Bara inom vården görs 69 miljoner besök årligen. Det är en tillsyn som omfattar bland annat 240 000 legitimerade personer inom hälso- och sjukvården, 103 sjukhus och 1 700 särskilda boenden för äldre.² Därtill prövar vi tillstånd för blod- och vävnadsverksamheter och privata utförare av bland annat hemtjänst, personlig assistans och särskilda boenden för äldre.

Utöver att vara ett omfattande uppdrag är IVO:s roll unik som statens tillsynsorgan av vård och omsorg. Det finns en förväntan från andra myndigheter, från kommuner och regioner, och från allmänheten att IVO har koll på vården och omsorgen och kan tala om vad som fungerar och vad som inte fungerar. Men framförallt finns det en förväntan från dem vi finns till för. Patienter, brukare och deras anhöriga förväntar sig att vi vet var de största riskerna är och att vi är där med de verktyg som står oss till buds som tillsyns- och tillståndsmyndighet. Att IVO fullgör sin uppgift är en viktig förutsättning för tilltron till staten och vård- och omsorgssystemet.

Den pandemi som nu råder, och dess konsekvenser på kort och lång sikt, understryker vikten av IVO:s uppdrag. Förväntan på IVO att ha koll och behovet av att vi snabbt agerar på och förmedlar det vi ser har aldrig varit tydligare. Efterfrågan på den analys som IVO, som tillsynsmyndighet, kan göra ökar. Detta tar sig inte minst i uttryck i de uppdrag regeringen givit till IVO att bland annat beskriva risker med bristande tillgänglighet och bidra till lärande under utbrottet av covid-19.³

Det som krävs för att IVO ska kunna fullgöra sitt uppdrag är att vi har en överblick av hälso- och sjukvården och omsorgen. Med en överblick kan vi följa och agera på de största riskerna och bristerna, på system-, enhets- och individnivå. Med denna överblick och rätt data kan vi också förhindra oseriösa aktörer från att bedriva verksamhet inom vården och omsorgen. Detsamma krävs för att vi ska kunna svara upp mot omvärldens förväntningar och krav.

---

²SCB, *Hälsoräkenskaper 2018*. Socialstyrelsens, [Statistikdatabas för hälso- och sjukvårdspersonal](#) – sysselsatta inom hälso- och sjukvård 2018, uppgift hämtad 2021-02-16. SKR, *SKR:s verksamhetsstatistik 2016-2019*. SKR, *Vården i siffror* <https://vardenisiffror.se/>, 2021-02-16. Uppgifter från IVO:s omsorgsregister, 2021-01-28, samt IVO:s frekvenstillsyn av boenden för barn och unga under 2019.

³ Socialdepartementet, *Uppdrag till IVO att bidra till lärande under utbrottet av covid-19 och inför framtida sjukdomsutbrott, 2020*, tillgänglig: <https://www.regeringen.se/49e833/contentassets/a99b9fefb51c4ff9aa50a3df8266ed55/uppdrag-att-bidra-till-larande-under-utbrottet-av-covid-19-och-infor-framtida-sjukdomsutbrott.pdf>, hämtad 2021-02-16. Socialdepartementet, *Uppdrag till IVO att beskriva risker med bristande tillgänglighet och lämna förslag på tillsyn, 2020*, tillgänglig: <https://www.regeringen.se/4aad6e/contentassets/9c8292d564564ad08e687df88f07bb57/uppdrag-att-beskriva-risker-med-bristande-tillganglighet-och-lamna-forslag-pa-tillsyn.pdf>, hämtad 2021-02-16.

IVO saknar en sådan överblick som kan förväntas av statens tillsynsmyndighet. För att skapa denna överblick krävs att IVO ökar sin analyskapacitet. Det innefattar bland annat att öka IVO:s datatillgång vad gäller kvalitet och säkerhet i vård och omsorg, samt förmåga att analysera dessa data och identifiera risker, på såväl makro- som mikronivå, och att kunna följa utvecklingen och utröna mönster och trender. Det innefattar också förmåga att identifiera de områden där data saknas. Syftet med denna överblick är till syvende och sist att snabbt kunna förutse och agera på de största riskerna och förhindra oseriösa aktörer. På så vis kan IVO bidra till en säkrare vård och omsorg för alla som är i behov av den.

För att få denna överblick, möta omvärldens behov och fullgöra myndighetens uppdrag krävs ytterligare resurser till IVO.

IVO har påbörjat ett nödvändigt utvecklingsarbete men behöver resurser för att lyckas

Omvärldens behov och vad IVO behöver göra för att svara upp mot dessa och fullgöra vårt uppdrag är tydligt. Som framgår ovan handlar det till stor del om att förstärka IVO:s analyskapacitet och förbättra datatillgången och -infrastrukturen på IVO.

Till viss del kommer IVO längre genom att ändra på interna arbetssätt och utredningsmetoder så att myndigheten arbetar mindre manuellt och mer databaserat. Arbetet för att öka vår analyskapacitet och ändra våra arbetssätt har givetvis redan inletts på IVO. Vi har bland annat inrättat en tipstjänst i syfte att samla in ytterligare data och indikationer på risk och lanserat två visualiseringsverktyg för att enklare tillgängliggöra data för anställda internt på IVO. Vi har också påbörjat inrättandet av en analysavdelning och utvecklat verktyg för datadriven analys.

Resultatet av detta arbete syns inte minst i vår granskning av den vård och behandling som givits vid landets samtliga 1 700 särskilda boenden för äldre under pandemin. Av den drog vi slutsatsen att cirka en femtedel av patienterna i journalgranskningen inte fått en individuell läkarbedömning. En slutsats vi måste och ska följa upp.

Resultatet syns också i kommande granskningar, exempelvis av socialtjänstinsatser som inte verkställs. I denna granskning har IVO begärt uppgifter från samtliga kommuner. Utifrån uppgifterna kommer IVO göra en riskanalys för att välja ut vilka kommuner som ska ingå i den fortsatta tillsynen. I detta kommer nya digitala analysverktyg för riskbedömningar gällande socialtjänstinsatser att utvecklas. IVO:s målsättning är att systematiskt bevaka väntetiderna för kommunernas socialtjänstinsatser och bidra till lärande och säkerställande att personer i behov av omsorgsinsatser också får det.

Men IVO har hittills arbetat huvudsakligen manuellt och har en låg grad av digitalisering. IVO har redan i tidigare rapporter till regeringen lyft vilka behov myndigheten har av nya verktyg.⁴ Ett exempel är riskbaserade modeller av tillståndsinnehavare och tillsynsobjekt som innebär att IVO använder statistiska

⁴ Se exempelvis IVO, *Förslag till åtgärder gällande oseriösa assistansanordnare* (IVO 2020-11), 2020 och IVO, *Mot ett datadrivet arbetssätt* (IVO 2020-12), 2020.

modeller, maskininlärning och liknande verktyg som kan erbjuda ett beslutsstöd och flagga för oseriösa aktörer i såväl tillståndsprövningen som tillsynen. Verktyg av detta slag kräver dock resurser. De resurser vi har nyttjar vi till fullo för att utveckla vårt arbete på de sätt som krävs, men de räcker inte för att nå hela vägen.

Resurserna räcker inte för att ge oss helheten. Resurserna räcker inte för verktygen att uppmärksamma risker innan brister uppstår, oavsett om det gäller vårdskador, tvångs- och begränsningsåtgärder eller oseriösa aktörer på vård- och omsorgsmarknaden. Även andra behov finns för att IVO ska lyckas, det handlar bland annat om ökad åtkomst till andra myndigheters register inte minst för att kunna förhindra oseriösa aktörer från att utnyttja välfärden.

Sammanfattningsvis krävs ökade resurser och möjligheter för att IVO ska kunna förstärka IVO:s analyskapacitet och -verktyg samt förbättra datatillgången och datainfrastrukturen på IVO till den grad som krävs för att fullgöra vårt uppdrag.

Förändringar i omvärlden ställer ökande krav på IVO

Utöver de förväntningar, behov och krav IVO identifierar idag ser vi att de kommer att öka framöver, vilket kräver ytterligare resurser till IVO. Det kan handla om utvidgning av IVO:s uppdrag. En sådan förändring följer av förslaget om en lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. Men framförallt handlar det om att den sektor vi verkar inom, vården och omsorgen, är i transformation.

Till stor del både består transformationen av och beror den på den tekniska och medicinska utvecklingen samt den demografiska utvecklingen. Utvecklingen får självklart konsekvenser även för tillsynen och tillståndsprövningen. I takt med den utveckling som sker på vård- och omsorgsområdet kommer komplexiteten i och omfattningen av vårt uppdrag att öka. Detta har vi påtalat i tidigare budgetunderlag.

Till år 2030 förväntas Sveriges befolkning öka med ungefär en miljon människor. Förhållandevis ökar antalet äldre mest. Även andelen äldre i befolkningen ökar medan andelen i förvärvsaktiv ålder förväntas minska.⁵ Den demografiska utvecklingen innebär en utmaning eftersom behovet av välfärdstjänster ökar.

Med ett ökat behov av välfärdstjänster följer ett ökat behov av en effektiv tillsyn och tillståndsprövning. IVO:s uppdrag är redan idag omfattande. Med våra relativt begränsade resurser måste vi vara där och göra det som gör mest nytta för vård- och omsorgstagare samt bidra med lärande. Men dagens resurser är inte tillräckliga för att till fullo utföra vårt uppdrag i en sektor som växer och blir mer komplex.

Exempelvis kommer tillståndsprövningen kräva mer resurser om behovet av välfärdstjänster möts med fler särskilda boenden för äldre. Givet denna utveckling är det också avgörande att vi lyckas med det som beskrivs ovan. Att vi genom digitala arbetssätt och ökad datatillgång tillhandahåller en tillståndsprocess som effektivt ger

⁵ SCB, *Sveriges framtida befolkning 2019-2070*, 2019.

https://www.scb.se/contentassets/24496c5905454373b2910229c29001ec/be0401_2019i70_sm_be18sm1901.pdf

tillstånd till de seriösa aktörer som behövs och lika effektivt förhindrar oseriösa aktörer från att verka.

Vad gäller tillsynen ser vi att patienter och brukare utsätts för allvarliga konsekvenser och risker när det inte finns tillräckligt med personal eller kompetens. Ett förhållande som IVO påtalat under lång tid och som pandemin belyst ytterligare. Med tanke på befolkningsprognosen finns det skäl att tro att dessa brister ökar i omfattning. I direktiven till den utredning som regeringen tillsatt om en äldreomsorgslag belyser också regeringen dessa brister och vikten av långsiktiga förutsättningar för äldreomsorgen.⁶ Vi ser att det är angeläget att vi bidrar till att trygga en säker vård och omsorg som statens tillsynsorgan och det kan bli än mer angeläget i framtiden.

Befolkningsförändringen sker samtidigt som en ökad digitalisering och teknikutveckling i samhället. Att nyttja digitaliseringens och teknikutvecklingens möjligheter beskrivs ofta som nycklar till att klara utmaningarna som vården och omsorgen står inför. Bland möjligheterna finns att ge avancerad sjukvård i hemmet och behandling på distans, att med hjälp av AI handlägga ärenden inom socialtjänsten och med hjälp av välfärdsteknik uppmärksamma behov inom äldreomsorgen.

Med möjligheterna kan även risker följa. Frågor om personlig integritet, ansvar, informationssäkerhet och tillgänglighet ställs på sin spets. Att följa denna utveckling och ställa dessa frågor är nödvändigt för att IVO ska kunna bedriva en tillsyn och tillståndsprovning som är legitim, träffsäker och relevant. En legitim, träffsäker och relevant tillsyn är i sin tur en förutsättning för att vi ska få genomslag i vård- och omsorgssystemet och bidra med lärande till detsamma. Med andra ord en förutsättning för att vi ska göra nytta.

Mot bakgrund av den förändring som vård- och omsorgssystemet genomgår är det särskilt viktigt att IVO har den överblick av hälso- och sjukvården och omsorgen som beskrivs ovan. IVO behöver således ökade resurser för att fullgöra sitt uppdrag idag *och* i framtiden.

IVO har påbörjat ett utvecklingsarbete, men det är långt kvar. För att fullt ut lyckas med detta arbete, och således utföra vårt uppdrag idag och i takt med den utveckling som sker, krävs ytterligare resurser. Detta behov har vi uttryckt i tidigare budgetunderlag. Planeringsramarna för 2022-2024 så som de har aviserats i budgetpropositionen⁷ är otillräckliga. Samtidigt måste finansieringen av IVO skapa en stabilitet och långsiktighet. Även detta har IVO påpekat i tidigare budgetunderlag och Riksrevisionen lyft som väsentligt för att skapa goda förutsättningar för vår verksamhet.⁸ IVO föreslår därför istället ett gradvis ökande anslag. På så sätt kan vi följa utvecklingen samtidigt som vi får en stabilitet, förutsägbarhet och långsiktighet i verksamheten.

---

⁶ Dir. 2020:142

⁷ Prop. 2020/21:1, utgiftsområde 9, s. 67f

⁸ Riksrevisionen, *RiR 2019:33 Inspektionen för vård och omsorg - en tillsynsverksamhet med förhinder*, s. 65f och 68, 2019. Se exempelvis IVO, *Budgetunderlag 2021-2023*, 2020 och IVO, *Budgetunderlag 2020-2022*, 2019.

Förslag till finansiering

IVO föreslår följande finansiering för åren 2022-2024, i 2021 års prisnivå.

Tabell 1. Förslag till finansiering av verksamheten de tre närmast följande åren

TKR	År 2020 Utfall	År 2021 Prognos	År 2022 Beräkn.	År 2023 Beräkn.	År 2024 Beräkn.
Anslag					
Utgiftsområde 9, anslag 1:12	760 465	754 427	792 148	831 756	873 344
Avgiftsintäkter som får disponeras	0	0	0	0	0
Övriga intäkter som disponeras	5 516	5 700	500	500	500
Summa	765 981	760 127	792 648	832 256	873 844
Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel					
2552 Blodverksamhet	1 473	1 420	1 420	1 420	1 420
2552 Vävnads- och cellverksamhet	1 254	1 270	1 280	1 280	1 280
2552 Tillståndsprovning för upphandling i välfärden	35 382	35 000	35 000	35 000	35 000
2552 Biståndsbedömda trygghetsboenden	60	60	60	60	60
2714 Vitesförelägganden	42 111	42 000	42 000	42 000	42 000
Summa	80 280	79 750	79 760	79 760	79 760

I övriga intäkter som disponerats 2020 ingår intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen, intäkter för uthyrd personal, kompensation för höga sjukkostnader samt särskilda anställningsstöd. Utöver detta har IVO mottagit 1,5 miljoner kronor i bidrag för regeringsuppdrag.

För 2021 räknar IVO med bidrag för fyra regeringsuppdrag beslutade 2020. I övrigt består övriga intäkter som disponeras av intäkter för utlämnande av handling för åren 2021-2024.

Räntekontokredit och anslagskredit

IVO:s kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret uppgår till 30 miljoner kronor 2021. Vi föreslår inte någon förändring för budgetåren 2022-2024. Vad gäller en anslagskredit och ett anslagssparande föreslår IVO att dessa sätts till 3 procent av tilldelat ramanslag för respektive år 2022-2024.

Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel

Tabell 2. Avgiftsbelagd verksamhet enligt den indelning som återfinns i regleringsbrevet

TKR	År 2020 Utfall	År 2021 Prognos	År 2022 Beräkn.	År 2023 Beräkn.	År 2024 Beräkn.
Inkomsttitel 2552, Blodverksamhet					
Intäkter	1 473	1 420	1 420	1 420	1 420
Kostnader	996	820	820	820	820
Ackumulerat resultat, utgående	5 455	6 055	6 655	7 255	7 855
Inkomsttitel 2552, Vävnads- och cellverksamhet					
Intäkter	1 254	1 270	1 280	1 280	1 280
Kostnader	1 173	1 100	1 100	1 100	1 100
Ackumulerat resultat, utgående	3 207	3 377	3 557	3 737	3 917
Inkomsttitel 2552, Tillståndsprövning för upphandling i välfärden					
Intäkter	35 382	35 000	35 000	35 000	35 000
Kostnader	77 015	73 500	73 500	73 500	73 500
Ackumulerat resultat, utgående	-102 864	-141 364	-179 864	-218 364	-256 864
Inkomsttitel 2552, Tillståndsprövning biståndsbedömt trygghetsboende					
Intäkter	60	60	60	60	60
Kostnader	29	30	30	30	30
Ackumulerat resultat, utgående	233	263	293	323	353
Inkomsttitel 2714, Sanktionsavgifter					
Intäkter	42 111	42 000	42 000	42 000	42 000

IVO:s avgiftsintäkter och förslag med koppling till dem beskrivs här i korthet.

Avgift för tillståndsprövning och tillsyn över blod- och vävnadsverksamheter

Den som ansöker om tillstånd att bedriva blodverksamhet ska enligt förordning (2006:497) om blodsäkerhet betala en ansökningsavgift om 2 000 kronor till IVO samt en årsavgift om 18 000 kronor. Detsamma gäller för den som ansöker om tillstånd att bedriva en vävnadsinrättning enligt förordningen (2008:414) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler. När tillstånd innehas betalas en årsavgift om 18 000 kronor till IVO. Verksamheterna inspekteras minst vartannat år och inspektionen ligger som grund för förlängning av tillstånd. Full kostnadstäckning ska gälla.

I tabell 2 redovisas prognos och resultat för kostnader för enbart tillståndsprövningen av dessa två verksamheter. Detta enligt indelningen i regleringsbrevet. Av tabell 3 framgår kostnaderna för IVO:s tillsyn av dessa verksamheter för åren 2014-2020. I tabell 4 redovisas sedan en sammanställning av ackumulerat resultat, där även kostnaden för tillsynen av verksamheterna inkluderats.

Tabell 3. Kostnader för tillsyn av blod- och vävnadsverksamhet 2014-2020

TKR	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tillsyn över blod-, vävnads- och cellverksamhet	2 896	3 881	2 996	2 918	3 796	4 383	6 692

Tabell 4. Justerat ackumulerat resultat för blod- och vävnadsverksamheter, utgående år 2020

TKR	2020
Ackumulerat överskott blodverksamheter (se tabell 2)	5 455
Ackumulerat överskott vävnads. Och cellverksamheter (se tabell 2)	3 207
Kostnader för tillsyn över verksamheterna (se tabell 3)	27 562
Ackumulerat resultat	-18 900

Avgifterna för blod- och vävnadsverksamheter bör revideras

Avgifterna för blodverksamheter och vävnadsinrättningar har inte ändrats sedan de infördes 2008 respektive 2009. Avgifterna avser såväl tillståndsprövning som frekvenstillsyn.⁹ Av prop. 2005/06:141 *Genomförande av EG-direktivet om kvalitet och säkerhet hos blod och blodkomponenter* framgår att avgifterna ska beräknas så de täcker kostnaderna för tillsyn.¹⁰ Kostnaderna för frekvenstillsynen har dock inte inkluderats i kostnadsunderlaget historiskt. Om kostnaderna för tillsynen inkluderas så visar det ackumulerade resultatet ett underskott (se tabell 4).

⁹ Prop. 2005/06:141, s. 71 och prop. 2007/08:96, s. 110.

¹⁰ Prop. 2005/06:141, s. 69.

IVO önskar dialog om principerna för avgiftssättandet

Avgiftsnivåerna är i dagsläget samma för blodverksamheter och vävnadsinrättningar, samtidigt som IVO kan se att kostnaderna för dessa skiljer sig åt. Vidare ser IVO att kostnaden för tillsynen kan variera beroende på om vi behöver göra tillsyn utöver frekvenskravet eller om det är huvudverksamhet såväl som samtliga underenheter som måste inspekteras eller inte.

För att avgifterna fullt ut ska täcka kostnaderna måste de höjas väsentligt. Detta medför sannolikt negativa konsekvenser för de verksamheter som omfattas. Alternativet att IVO istället sänker sina kostnader för tillsynen så den ryms inom de intäkter avgiften innebär för staten idag får sannolikt även det negativa konsekvenser, bland annat genom att förhindra att IVO genomför nödvändigt utveckling för att göra tillsynen mer träffsäker.

Mot bakgrund av ovan bedömer IVO att principerna för avgiftssättandet måste ses över. Efter vilka principer denna avgift istället ska sättas önskar IVO dock en fortsatt dialog om med ESV och Regeringskansliet.

Avgifter för tillståndsprovning för upphandling inom välfärden*Ny reglering för tillståndsprovning enligt SoL och LSS gäller sedan 2019*

IVO prövar ansökningar om tillstånd att bedriva enskild verksamhet enligt SoL och LSS. Genom tillståndsprovningen gör IVO en bedömning om verksamheten har förutsättningar att bedrivas med god kvalitet och säkerhet. Tillstånd krävs exempelvis för verksamheter som bedriver hem för vård eller boende (HVB), bostad med särskild service för funktionshindrade, personlig assistans eller stödboende. Den 1 januari 2019 blev ytterligare verksamheter, såsom hemtjänst, tillståndspliktiga efter beslut av riksdagen.

Riksdagen har också beslutat att de enskilda aktörer som vill vara verksamma inom socialtjänstområdet ska stå för den kostnad det innebär för IVO att handlägga och utreda ansökan om att bedriva tillståndspliktig verksamhet. Sedan den 1 januari 2019 är därför ansökningar om tillstånd och ändringsansökningar förenade med en avgift. Dessa bestämmelser gäller såväl de verksamhetstyper som sedan tidigare omfattades av tillståndsplikt som de verksamheter som blev tillståndspliktiga från den 1 januari 2019.

Principen om full kostnadstäckning bör inte gälla för dessa ansökningar

Avgiften för en ny ansökan är 30 000 kr. Avgiften för ansökan om ändring av befintligt tillstånd är 21 000 kr. Principen om full kostnadstäckning ska gälla. IVO anser dock att denna princip bör frångås. Kostnaderna för hanteringen av tillståndsansökningar för verksamheter enligt SoL och LSS har varit högre än avgiftsintäkterna sedan de infördes. IVO ser inte att målet om full kostnadstäckning kan eller bör uppnås på sikt.

För att uppnå full kostnadstäckning måste antingen tillståndsavgiften höjas avsevärt eller IVO sänka kostnaderna för tillståndsprovningen. Det förstnämnda riskerar att hindra aktörer som vill bedriva verksamhet från att ansöka om tillstånd. Avgiften bör inte ligga på en sådan nivå att den hindrar företag med förutsättningar att bedriva en verksamhet av god kvalitet och säkerhet att ansöka om tillstånd. Det sistnämnda riskerar

att påverka kvaliteten i IVO:s tillståndsprövning och förlänga handläggningstiderna. Om IVO markant sänker kostnaderna för tillståndsprövningen, med syfte att anpassa dessa till intäkterna, befarar vi också förskjutning av kostnaderna till tillsynen i form av tidiga tillsynsinsatser för att säkra kvalitet vid boendena.

Samtidigt måste IVO fortsätta att utveckla tillståndsprövningen och automatisera flöden i möjligaste mån. Den finansiella obalansen skapar incitament att inte ta utvecklingskostnader för tillståndsprövningen, då det snarare ökar på underskottet. Principen om full kostnadstäckning blir därför hämmande för styrning och utveckling av IVO:s verksamhet.

Principen om full kostnadstäckning får med andra ord oönskade konsekvenser för såväl IVO som de aktörer som vill starta verksamheter inom omsorgen.

Regeringen bör avskaffa avgiften för ändringsansökningar

Med avgifter kan vissa positiva effekter uppnås, såsom att de ansökningar som lämnas in är bättre förberedda och att aktörer inte ansöker om tillstånd för verksamheter de egentligen inte har för avsikt att bedriva. Avgiften måste dock sättas utifrån syftet med den verksamhet som ska bedrivas, och inte utifrån ekonomiska mål. Ovan beskriver vi varför principen om full kostnadstäckning får negativa konsekvenser för såväl de företag som vill starta verksamhet som för IVO. Nedan beskriver vi hur kostnaden för ändringsansökningar får negativa konsekvenser för de verksamheter som bedrivs idag, och till syvende och sist för de som är i behov av den omsorg dessa verksamheter ger.

Sedan avgifterna infördes har antalet ansökningar om ändring minskat i sådan omfattning att IVO bedömer att de fått negativa konsekvenser. I delrapporten för pågående regeringsuppdrag att analysera av regelverket för tillståndsprövning tar vi upp de risker som hittills framkommit i dialog med kommuner och berörda aktörer. Vi lyfter bland annat att ändringsansökansavgifterna kan innebära att kostnaderna för att inneha ett tillstånd kan bli oförutsägbart höga. De kan innebära ett hinder för verksamheterna att genomföra förändringar utifrån aktuella behov, samt medföra att ändringar inte kommer in till IVO vilket i längden försvårar tillsynsarbetet.¹¹

Avgiften bör inte hindra företag att göra förändringar i eller bedriva utveckling av befintlig verksamhet. Det riskerar att leda till sämre kvalitet för omsorgstagarna inom verksamheterna och urholka tillståndsplikten. IVO anser därför att avgiften för ändringsansökningar bör avskaffas.

Avgifter avseende biståndsbedömt trygghetsboende

Den 2 april 2019 blev ytterligare en boendeform tillståndspliktig: biståndsbedömt trygghetsboende. Ansökningar om tillstånd för denna verksamhet blev, liksom andra tillståndsansökningar enligt SoL, förenade med en avgift.

IVO anser att tillståndsprövningen för denna verksamhet ska redovisas tillsammans med övrig tillståndsprövning enligt SoL och LSS. IVO föreslår därför att posten för

---

¹¹ IVO, Analys av regelverket för tillståndsprövning - Delrapport om avgifter, 2020, s. 17ff.

biståndsbedömt trygghetsboende slås ihop med posten för tillståndsprovning för upphandling i välfärden i tabellen i regleringsbrevet för IVO.

Sanktionsavgifter

Detta avser sanktionsavgifter i processen för ej verkställda beslut och gynnande domar. IVO kan ansöka om särskild avgift vid förvaltningsdomstol när det står klart att en kommun inte utan oskäligt dröjsmål tillhandahållit ett bistånd enligt SoL eller en insats enligt LSS som någon är berättigad till enligt ett beslut av kommunen.

Detta avser också sanktionsavgifter vid tillsyn enligt lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster. IVO är tillsynsmyndighet för säkerhet i nätverk och informationssystem inom hälso- och sjukvården. Enligt lagen ska tillsynsmyndigheten ta ut en sanktionsavgift av den som underlåter att göra en anmälan till tillsynsmyndigheten, vidta säkerhetsåtgärder eller rapportera incidenter.

Investeringar i anläggningstillgångar

Verksamhetsinvesteringar för kommande år avser främst lokalrelaterade investeringar, men även beräknade investeringar i immateriella anläggningstillgångar.

Tabell 5. Verksamhetsinvesteringar

TKR	År 2020 Utfall	År 2021 Prognos	År 2022 Beräkn.	År 2023 Beräkn.	År 2024 Beräkn.
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter mm	0	5 000	8 000	5 000	4 000
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier, installationer mm	32	6 200	6 800	250	250
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	183	1 410	2 600	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	215	12 610	17 400	5 250	4 250
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret	215	12 610	17 400	5 250	4 250
Summa finansiering	215	12 610	17 400	5 250	4 250

Lokalrelaterade investeringar

Som IVO har beskrivit i tidigare budgetunderlag ställer vi om våra lokaler till att bli mer flexibla och yteffektiva. I samband med omställningarna säkerställer vi också att vi har säkerhetsklassade arkiv. De lokalrelaterade investeringarna avser i huvudsak:

- Förbättringsutgift på annans fastighet i form av säkerhetsklassade arkiv, säkerhetsteknik (lås-, larm- och passersystem) samt vissa förändringar i lokalernas utformning.

- Ny video/AV-utrustning till samtliga av IVO:s kontor.
- Övriga inventarier i form av kompletterande möbler, arkivinredning, belysning, med mera.

Under 2020 genomfördes inga omställningar av IVO:s lokaler. Under innevarande år upphör ett av IVO:s hyreskontrakt och vi har flyttat en avdelning till en ny lokal i februari 2021. I och med denna flytt minskar vår yta med cirka 900 kvadratmeter. Utöver denna flytt har vi inga omställningar inplanerade för 2021. För 2022 prognostiserar vi två omställningar, men ingen är beslutad vid budgetunderlagets inlämnande.

Investeringar i immateriella anläggningstillgångar

Under senhösten 2019 genomförde IVO ett byte av IT-leverantör och en omläggning av ärendehanteringssystem. Det har inneburit ett omfattande och krävande implementeringsarbete under 2020, men det har skapat goda förutsättningar för en hållbar drift- och utvecklingsmiljö. Myndigheten har därmed under 2021 och de kommande åren förutsättningar att fortsätta utvecklingsarbetet med att nyttja digitaliseringens potential vad gäller att skapa tillförlitliga tjänster, utveckla informationshanteringen och effektivisera våra processer. En stor del av arbetet är fokuserat på att förbättra datafångst, datakvalitet och åstadkomma en säker och hållbar datainfrastruktur. Ett led i det fortsatta utvecklingsarbetet kommer att vara aktivering av immateriella anläggningstillgångar, i form av utveckling av IT-system, under de kommande åren. Arbetet är påbörjat, och sker stegvis med bas i nya agila team. Några skarpa beslut om investeringar är dock inte fattade vid budgetunderlagets inlämnande

Låneram för verksamhetsinvesteringar

För att finansiera både lokalrelaterade och immateriella investeringar ser IVO ett behov av att låneramen ligger kvar på 35 miljoner kronor.

Tabell 6. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

TKR	År 2020 Utfall	År 2021 Prognos	År 2022 Beräkn.	År 2023 Beräkn.	År 2024 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	16 372	16 016	21 973	30 869	25 452
Nyupplåning	7 059 ¹²	12 610	17 400	5 250	4 250
Amorteringar	-7 415	-6 653	-8 504	-10 667	-10 793
UB lån i Riksgäldskontoret	16 016	21 973	30 869	25 452	18 909
Beslutad och föreslagen låneram	25 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Ränteutgifter	0	50	75	100	125
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Utgiftsområde 9, anslag 8:2	7 415	6 703	8 579	10 767	10 918
Summa amorteringar och ränteutgifter	7 415	6 703	8 579	10 767	10 918

¹² Differensen mellan nyupplåning år 2020 och lån i Riksgäldskontoret i tabellen för verksamhetsinvesteringar beror på en sen aktivering av anläggningstillgångar i december 2019, då vi flyttade en regional avdelning till ny adress. Lånet reglerades först i juni 2020.

Lokalförsörjning

IVO fortsätter arbetet med att hitta mer effektiva och ändamålsenliga lokaler med medföljande minskning av antalet kvadratmeter. Vi arbetar aktivt med vår lokalförsörjning genom att se över befintliga kontrakt och lokaler och löpande utvärdera alternativ.

IVO har sedan 2019 ställt om två lokaler med en sammanlagd minskning om 1 700 kvadratmeter. Sedan tidigare har även kontoret i Stockholm minskat med 973 kvadratmeter (2017). Vi beräknar att minska ytterligare två lokaler med ungefär lika mycket innan 2024.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon: 010-788 50 00
registrator.vss@ivo.se
www.ivo.se

